

INGEKOMEN 17 DEC. 2021

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

M.H.C. Blom

CZ/HRM

Telefoonnummer +31235143883

blomm@noord-holland.nl

1 | 2

Betreft: Beleggingsbeleid ABP

Verzenddatum

16 DEC. 2021

Geachte leden,

Kenmerk

1746697/ 1748416

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:

Gewijzigd beleggingsbeleid ABP

Uw kenmerk

Afgelopen voorjaar heeft Fossielvrij.nl een brief gestuurd aan uw Staten, waarin zij verzocht stelling te nemen tegen het beleggingsbeleid van het ABP, het pensioenfonds voor de Overheid. Daarbij was het de wens van Fossielvrij.nl om onmiddellijk te stoppen met het beleggen in bedrijven die zich bezig houden met fossiele energie.

Op 22 april 2021 is deze brief in de commissie Economie, Financiën en Bestuur behandeld. De commissie heeft de portefeuillehouder P&O gevraagd om er bij ABP op aan te dringen om te stoppen met beleggen in fossiele energie. De portefeuillehouder gaf hier graag gehoor aan. Middels deze brief informeren wij u over de ondernomen acties en het uiteindelijke resultaat.

Omdat alle Colleges zijn aangeschreven hebben de portefeuillehouders P&O, samen met een afvaardiging van de werkgeverscommissies PS, een gesprek gevoerd met een afvaardiging van het ABP-bestuur over dit thema. Vervolgens is besloten hierin op te trekken met de andere overheidssectoren binnen de Stichting Zelfstandig Publieke Werkgevers (ZPW). Op 6 september jl. heeft een afvaardiging van het bestuurlijk ZPW gesproken met het bestuur van het ABP over het beleggingsbeleid en daarbij haar zorg uitgesproken en haar wensen op tafel gelegd en dit vervolgens bevestigd in bijgaande brief.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Mede door het draagvlak van de overheidswerkgevers stopt het ABP Pensioenfonds ABP met beleggen in producenten van fossiele brandstoffen (olie, gas en kolen). Het ABP heeft dit op 26 oktober in bijgaand persbericht bevestigd.
Hiermee is de toezegging voor steun voor dit initiatief afgedaan.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

Deze beslissing is namens gedeputeerde staten genomen door het lid van het college dat met dit onderwerp is belast

1 bijlage(n):

Begeleidende brief IPO over het beleggingsbeleid ABP, inclusief brief ZPW beleggingsbeleid en het persbericht van het ABP.

Aan de voorzitters Colleges van PS
en Colleges van GS

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum
		10973/2021	2 november 2021
onderwerp			
Beleggingsbeleid ABP			

Geachte voorzitters Colleges van PS en Colleges van GS,

Afgelopen voorjaar heeft Fossielvrij een brief gestuurd aan de Colleges van PS, waarin werd verzocht stelling te nemen tegen het beleggingsbeleid van het ABP, het pensioenfonds voor de Overheid. Daarbij was het de wens van Fossielvrij om onmiddellijk te stoppen met het beleggen in bedrijven die zich bezig houden met fossiele energie.

Op 8 april 2021 hebben de portefeuillehouders P&O, samen met een afvaardiging van de werkgeverscommissies PS, een gesprek gevoerd met een afvaardiging van het ABP-bestuur over dit thema. Hierover heeft portefeuillehouder werkgeverszaken, Fleur Gräper, teruggekoppeld in het IPO-bestuur. Het IPO bestuur heeft vervolgens besloten hierin samen op te trekken met de andere negen sectoren, waarmee het IPO samen de Stichting Zelfstandig Publieke Werkgevers (ZPW) vormt (zie www.stichtingzpw.nl), namelijk de drie decentrale overheden en de zeven onderwijssectoren. In deze tien sectoren werken meer dan 700.000 werknemers en samen optrekken in dit dossier geeft een krachtiger signaal af dan een apart signaal als relatief kleine sector met ongeveer 10.000 werknemers.

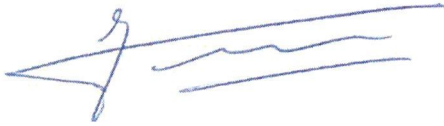
Op 6 september jl. heeft een afvaardiging van het bestuurlijk ZPW gesproken met het bestuur van het ABP over het beleggingsbeleid en daarbij haar zorg uitgesproken en haar wensen op tafel gelegd en dit vervolgens bevestigd in een brief (zie bijlage). Deze brief doe ik u ter kennisname toekomen. De brief is ook gepubliceerd op de site van het ZPW.

Inlichtingen bij : Richard van der Mast
Email : rvdmast@ipo.nl
Bijlagen : 2

Het ZPW-bestuur heeft er vertrouwen in dat het ABP haar zorgen en wensen serieus neemt en blijft hierover periodiek met het ABP-bestuur in gesprek. Op 26 oktober heeft het ABP-bestuur een persbericht gestuurd waarin zij aankondigt te stoppen met het beleggen in producenten van fossiele brandstoffen.

Deze informatie zal tevens worden gedeeld via de website van het IPO, alsmede via de nieuwsbrief cao provinciale sector.

Hoogachtend,

A handwritten signature in blue ink, consisting of a stylized 'J' followed by a series of horizontal strokes.

J. Markink
Voorzitter Bestuurlijke Onderhandelingsdelegatie

Bijlagen:

A – Brief ZPW aan ABP-bestuur inzake inhoud gesprek en gemaakte afspraken

B – Persbericht ABP inzake stoppen met het beleggen in producenten van fossiele brandstof

Aan ABP
T.a.v. mevrouw C. Wortmann - Kool

Stichting Zelfstandige
Publieke Werkgevers
Aidareef 4
3561 GE Utrecht

E: info@StichtingZPW.nl

www.StichtingZPW.nl

Utrecht, 19 oktober 2021

Geachte mevrouw Wortmann, beste Corien,

In ons gesprek op 6 september jl. hebben wij onze zorgen geuit over het beleggingsbeleid van ABP en de communicatie over dit beleggingsbeleid. Dit gesprek hebben wij als constructief ervaren. Om onze zorgen nog een keer onder uw aandacht te brengen maken wij deze ook op schrift aan u kenbaar.

Zorg ZPW over ambities van het beleggingsbeleid van ABP

In de sectoren die ZPW vertegenwoordigt is al enige tijd onrust en zijn er zorgen over het beleggingsbeleid van ABP. Dit heeft tot gevolg dat de individuele ZPW-sectoren en ZPW veelvuldig vragen krijgen over hun standpunt ten aanzien van dit beleggingsbeleid. Daarbij gaat het met name over de vraag waarom ABP geen afscheid neemt van haar belangen in de fossiele industrie. Voor ZPW een belangrijk, maar niet het enige, thema.

Voor ZPW is het essentieel dat ABP in haar beleggingsbeleid zorgt voor evenwicht tussen rendement en risico. Tegelijkertijd moet er volgens ZPW sprake zijn van een evenwicht tussen mens, milieu en maatschappij. In dat kader verwacht ZPW dat zowel het beleggingsbeleid van ABP als de uitvoering van dat beleid de urgentie benadrukt dat er serieuze stappen gezet moeten in de verschillende maatschappelijke transities. Dit vraagt om ambitieuze doelstellingen van ABP over zowel de inhoud als het tempo waarmee ABP haar bijdrage aan deze verschillende transities, zoals de klimaattransitie, wil realiseren. Volgens ZPW kan en moet het huidige ambitieniveau van ABP omhoog.

ZPW stelt zich op het standpunt dat van een pensioenfonds als ABP mag worden verwacht dat deze voorloopt op andere (grote) investeerders over haar bijdrage aan de maatschappelijke transities. En koploper is in het stellen en realiseren van haar ambities daarin. ABP zou een pensioenfonds moeten zijn waar andere (grote) pensioenfondsen en investeerders een voorbeeld aan nemen. Voorgaande geldt zowel voor het beleggingsbeleid, als voor de wijze waarop dit beleid wordt uitgevoerd. Voorts verwacht ZPW dan een proactieve communicatie hierover. Vooral op het gebied van de klimaattransitie behaalt ABP op alle hiervoor genoemde punten een onvoldoende.

Speerpunten ZPW in maatschappelijke transities

De 10 sectoren die ZPW vertegenwoordigt hebben allen een belangrijke maatschappelijke rol in het publieke domein en worden publiek gefinancierd. Van deze middelen betalen werkgevers en werknemers van de ZPW-sectoren jaarlijks ruim 8 miljard Euro aan pensioenpremies aan het ABP. Voor ZPW is het van belang dat ook met deze middelen zichtbaar een bijdrage wordt geleverd aan de maatschappelijke rol van de ZPW-sectoren. Daarom is het van belang dat de ZPW-sectoren zich herkennen in het beleggingsbeleid van ABP. In dit kader hecht ZPW er aan om een aantal speerpunten mee te geven, die naar het oordeel van ZPW zichtbaar en herkenbaar naar voren moeten komen in het beleggingsbeleid van ABP.

1. Onderzoek en innovatie

Investeren in onderzoek en innovatie bevordert de kenniseconomie, verbetert de concurrentiepositie van Nederland ten opzichte van andere (Europese) landen en vergroot de weerbaarheid van de samenleving tegen onvoorziene ontwikkelingen met grote impact. Bovendien is onderzoek en innovatie nodig om bijvoorbeeld te voldoen aan de klimaatdoelstellingen.

2. Duurzaam maatschappelijk vastgoed

Duurzaam maatschappelijk vastgoed is cruciaal voor bijvoorbeeld goed onderwijs en een gezonde werkplek; het leidt tot een hoger leerrendement, betere prestaties en minder ziekteverzuim. Vernieuwing en verduurzaming van maatschappelijk vastgoed is ook nodig om te voldoen aan de klimaatdoelstellingen.

3. Duurzame ruimtelijke ordening en infrastructuur

Toekomstbestendig inrichten van water-, land- en bodemgebruik is van groot belang voor alle inwoners van Nederland met het oog op de klimaatadaptie. Hierbij is het van belang ook actief in te zetten op de duurzame energietransitie en CO2-reductie. Eén van de manieren om dit te bereiken is door in te zetten op de circulaire economie.

ZPW roept ABP op om op korte termijn aantoonbare stappen te zetten

In ons gesprek heeft u aangegeven dat ABP de opvatting deelt dat er op korte termijn stappen gezet moeten worden, zowel op inhoud als op proces. ZPW is dan ook verheugd te vernemen dat er door ABP gewerkt wordt aan een herijking van het beleggingsbeleid en de uitvoering van dit beleid en de communicatie daarover. Graag worden wij daarover geïnformeerd in ons vervolgoverleg later deze maand. Wij verwachten dat op korte termijn duidelijk is wanneer dit gesprek gaat plaatsvinden.

Met vriendelijke groet,

L. Voortman
Voorzitter ZPW

Persbericht

ABP stopt met beleggen in producenten fossiele brandstoffen

Heerlen/Amsterdam, 26 oktober 2021 – Pensioenfonds ABP stopt met beleggen in producenten van fossiele brandstoffen (olie, gas en kolen). Aanleiding voor dit besluit zijn de recent gepubliceerde rapporten van het Internationaal Energie Agentschap (IEA) en het VN-klimaatpanel (IPCC). Er is groot draagvlak onder groepen ABP deelnemers en werkgevers voor dit besluit. ABP verkoopt de beleggingen stapsgewijs; het merendeel zal naar verwachting in het eerste kwartaal van 2023 verkocht zijn. Het gaat om een belegd vermogen van in totaal ruim 15 miljard euro, bijna 3% van het totaal belegd vermogen van ABP. Het fonds verwacht dat dit besluit geen negatief effect op het langjarig rendement zal opleveren.

ABP baseert haar klimaatbeleid sinds 2015 op de inzichten van het VN-klimaatpanel (IPCC). Het recente IPCC-rapport laat zien dat mensen wereldwijd nu al de fysieke gevolgen van klimaatverandering ondervinden en dat zonder steviger ingrijpen de opwarming van de aarde op een onacceptabel niveau uitkomt. Om de opwarming tegen te gaan moet de CO₂-uitstoot snel en ingrijpend omlaag.

ABP-bestuursvoorzitter Corien Wortmann: "Wij willen een bijdrage leveren om de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5 C. Brede groepen deelnemers en werkgevers geven aan hoe belangrijk zij dit vinden. Het ABP bestuur ziet noodzaak en urgentie tot een koerswijziging. We nemen afscheid van beleggingen in producenten van fossiele brandstoffen omdat we onvoldoende kans zien om met onze invloed als aandeelhouder de noodzakelijke forse versnelling van de energietransitie bij deze bedrijven te realiseren. We zullen onze inspanningen voor de energie-transitie nu gaan richten op grootgebruikers van fossiele energie zoals elektriciteitsbedrijven, auto-industrie en de luchtvaart. Als aandeelhouder zal ABP bedrijven die fossiele brandstoffen gebruiken, aansporen om meer te verduurzamen. Voor deze beleggingen scherpen we de criteria in 2022 verder aan. Wij zullen ook doorgaan met ons pleidooi richting overheden om over te gaan tot verdere CO₂-beprijzing in de industrie. En we blijven ons hard maken om de subsidies op fossiele activiteiten te stoppen."

Voor de zomer van dit jaar kondigde ABP aan haar duurzaam en verantwoord beleggingsbeleid aan te scherpen. De aankondiging vandaag is een belangrijke en concrete stap in dat proces. Corien Wortmann: "Zodra we de verkoop van deze fossiele beleggingen hebben afgerond, zullen wij dit bekendmaken. Ons aandeel in hernieuwbare energie, nu al ruim 4 miljard euro, en onze betrokkenheid bij slimme oplossingen voor de energietransitie, zullen we waar mogelijk vergroten. Uiteraard gelden ook hier onze criteria voor rendement, risico, kosten en duurzaamheid. Ons doel is en blijft een goed pensioen voor onze deelnemers te realiseren in een leefbare wereld."

In 2022 zal ABP een nieuw CO₂-reductie-doel stellen. Ook zal ABP een plan maken voor beleggingen in de producenten van fossiele brandstoffen die minder goed verhandelbaar zijn. Het fonds scherpt verder ook het duurzaam en verantwoord beleggingsbeleid aan op andere terreinen zoals behoud van natuurlijke grondstoffen, digitalisering en mensenrechten. ABP zal in 2022 hierover meer bekend maken.

Onderwerp: ABP's investeringen in fossiele industrie

Utrecht, 3 maart 2021

Geachte gedeputeerde,

Om klimaatverandering tegen te gaan, is een buitengewoon snelle overgang naar een koolstofarme samenleving nodig. Waar gemeenteambtenaren en provincieambtenaren hard werken aan het behalen van de klimaatneutrale samenleving, investeert hun eigen pensioenfonds ABP hun geld in de grootste oorzaak van de klimaatcrisis: de fossiele industrie - waaronder nog steeds in kolenmijnen, schaliegas en teerzanden. De veranderingen bij ABP gaan langzaam, té langzaam als we de doelen van Parijs willen halen om de temperatuurstijging tot 1,5 graden te beperken. **We doen daarom een beroep op u om er bij ABP op aan te dringen om te stoppen met fossiele investeringen.**

ABP zegt deze aandelen in vervuilende bedrijven te willen behouden, omdat het door middel van een *engagement-beleid* invloed kan uitoefenen op de fossiele industrie. Toch laat het pensioenfonds het afweten op momenten dat het werkelijk aan engagement kan doen. **Uit recent onderzoek van Fossielvrij NL blijkt dat ABP tegen 78% van de resoluties stemt waarin een kolen-, olie- of gasbedrijf wordt opgeroepen om doelstellingen in lijn met het Parijs-Akkoord te stellen.**¹ Bij alle klimaatresoluties bij fossiele bedrijven stemt ABP 55 % van de gevallen tegen. Zo stemt ABP tegen de resoluties die Follow This indient bij Shell, in tegenstelling tot veel andere Nederlandse pensioenfondsen.²

Uit de gegevens van de IEA blijkt dat in 2019 99,2% van de uitgaven van olie- en gasbedrijven naar investeringen in fossiele brandstoffen gaat, en slechts 0,8% naar hernieuwbare energie, biomassa en CCS.³ Het is evident dat we met dergelijke inzet 'Parijs' niet gaan halen. Door als pensioenfonds te blijven investeren in fossiele bedrijven, legitimeert het deze werkwijze van fossiele bedrijven. **Door te divesteren kan ABP - als grootste pensioenfonds van Europa - daarentegen een krachtig signaal afgeven.** Een fossiel bedrijf heeft een *social license to operate* nodig om effectief te kunnen opereren. Er is een grote maatschappelijke en culturele verandering nodig om een forse afname in fossiele productie te bewerkstelligen. Hiervoor zijn nieuwe wetten en een nieuwe economie nodig, en dat vereist voldoende draagvlak. Door als pensioenfonds van de publieke sector grenzen aan te geven en te divesteren uit fossiele bedrijven wordt de *social license* van de fossiele industrie ingetrokken en zo bijgedragen aan de noodzakelijke transitie.

Daarnaast verkleint *divestment* de financiële ruimte van de fossiele industrie. Nieuwe fossiele projecten worden voor het grootste deel gefinancierd door leningen van banken en obligaties. Als het moeilijker of duurder wordt voor bedrijven om leningen te krijgen, komt hun

¹ Zie: Aanjager of Obstakel. Een analyse van ABP's rol in de energietransitie, Fossielvrij NL, 2020: <https://gofossilfree.org/nl/abp-aanjager-of-obstakel-in-de-energietransitie/>

² Zie: Stemgedrag vermogenbeheerders bij resoluties Follow This, 2020: <https://tinyurl.com/y39a2yvx>

³ International Energy Agency, The Oil and Gas Industry in Energy Transitions, January 2020, <https://www.iea.org/reports/the-oil-and-gas-industry-in-energy-transitions>;

winstgevendheid onder druk te staan. Dit wordt door Shell zelf ook benadrukt: *"Some groups are pressuring certain investors to divest their investments in fossil fuel companies. If this were to continue, it could have a material adverse effect on the price of our securities and our ability to access equity capital markets."*⁴ Ook uit een lobby van de fossiele industrie blijkt dat de opkomst van duurzaam beleggen het moeilijker maakt voor de sector om aan kapitaal te komen.⁵ Daarmee draagt *divestment* bij aan het beteugelen van de klimaatcrisis.

Tot slot neemt ABP een groot financieel risico door te blijven investeren in een industrie die tot het verleden behoort. Financiële instellingen zoals het IMF en DNB waarschuwen voor de financiële risico's van fossiele investeringen. Als de wereld er in slaagt om kolen, olie en gas in de grond te houden zullen de meerderheid van de reserves van fossiele bedrijven niet gebruikt worden. Deze reserves worden dan 'stranded assets' en verliezen snel aan waarde, met een financieel verlies voor pensioendeelnemers tot gevolg. Met de vooruitzichten van de energietransitie - S&P overweegt de kredietwaardigheid van de oliesector te verlagen - neemt ABP een risico door in deze sector te blijven investeren.⁶ **Uit onderzoek van Bert Scholtens en Auke Plantinga van de Rijksuniversiteit Groningen blijkt bovendien dat het rendement niet achteruit gaat als investeerders uit fossiel stappen.**⁷

Komend jaar wordt het nieuwe beleggingsbeleid van ABP vastgesteld. **Provincies kunnen een krachtig signaal afgeven door bij ABP, in een (open) brief, aan te dringen op een versneld afscheid van de fossiele industrie.** Een goed voorbeeld is de brief die de Gemeente Groningen stuurde naar ABP.⁸ **Daarnaast kunt u IPO oproepen om hier als werkgever een positie in te nemen.** Daarbij kunt u meenemen dat volgens onderzoek van ABP 59 procent van de deelnemers een duurzaam pensioen wil, en 55 procent zelfs mocht dit ten koste gaan van het rendement.⁹ U kunt zich gesteund voelen door talloze docenten- en ambtenareninitiatieven die zich inzetten tegen de fossiele investeringen bij ABP.¹⁰

We hopen dat deze brief de urgentie heeft laten zien om dit thema op te pakken. Voor vragen of meer informatie kunt u contact opnemen met Hiske Arts, Hiske@fossielvrij.nl, 06-44822846.

Met vriendelijke groet,

Liset Meddens
Directeur Fossielvrij NL

Bijlage: Aanjager of Obstakel? Een analyse van ABP's rol in de energietransitie

⁴Shell (2018) Annual Report 2017: https://reports.shell.com/annual-report/2017/servicepages/downloads/files/strategic_report_shell_ar17.pdf

⁵ David Sirota, "A New Trump Rule Tries to Help Big Oil Crush the Climate Movement", 6 augustus 2020, <https://www.jacobinmag.com/2020/08/climate-crisis-big-oil-trump>

⁶ <https://cleantechnica.com/2021/01/29/sp-warns-oil-majors-a-downgrade-is-coming-wiks/>

⁷ Plantinga, A. & Scholtens, B. (2020): The financial impact of fossil fuel divestment, <https://tinyurl.com/y4ktq46v>

⁸ Zie de brief van Burgemeester Schuiling van Gemeente Groningen, 5-11-2020: <https://tinyurl.com/2fpy3fbn>

⁹ ABP (2019) Duurzaam en Verantwoord Beleggingsbeleid ABP, <https://tinyurl.com/2y2y8axm>, pagina 35

¹⁰ Zie bijvoorbeeld deze petitie van waterschappers: <https://tinyurl.com/abp-waterschap>, en het initiatief <https://www.ikwileenschoonpensioen.nl>